

Melk produceren heeft iets extra's op Edaleen Dairy, één van de honderd zelfzuivelbedrijven in Amerika. Alle melk van de drieduizend melkkoeien wordt verwerkt in de eigen minizuivelfabriek. Koffiemelk in kleine cupjes, drinkmelk en ijs zijn de voornaamste afzetproducten.

Edaleen Dairy. Een reeks veelkleurige letters op weg naar het Amerikaanse stadje Lynden vormt het uithangbord van het megabedrijf van zelfzuivelaar Duane Brandsma. Voorbijgangers die de grote verbindingsweg tussen de Amerikaanse deelstaat Washington en de Canadese provincie British Columbia nemen, zijn al snel geneigd hun reis te onderbreken voor een proeverij van het plaatselijke boerderij-ijs dat in de wijde omtrek bekendheid geniet. 'Mijn ouders startten hier in 1975 een boerderij met tachtig melkkoeien', vertelt Duane Brandsma (38). Hij nam een aantal jaren geleden de dagelijkse leiding van het bedrijf over van zijn ouders Ed en Aileen. Een niet onbelangrijke taak, gezien de omvang van ongeveer drieduizend melkkoeien en de volledige zelfverwerking. Vooral op dat laatste vlak vormt hun melkbedrijf eerder uitzondering dan regel. 'Als je hier in Amerika beslist om de eigen melk te verwerken, dan moet je het volgens de wet ook echt helemaal zelf doen. Melkveehouders kunnen de twee

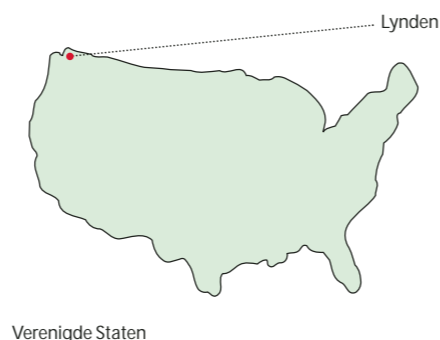
niet combineren. Het is óf thuis verwerken óf leveren aan de coöperaties. In heel Amerika bestaan er amper honderd bedrijven die zelf de melk verwerken.'

Mestwetgeving

Dat de weg naar de huidige omvang lang was, steekt Duane Brandsma niet onder stoelen of banken. Toen de lijnen van de bedrijfsvoering en de thuisverwerking eenmaal waren uitgezet, groeide de omzet met de dag, deels in de hand gewerkt door de toenmalige economische situatie. Vooral de expansie van Seattle, hoofdstad van de staat Washington, speelde een indi-

Duane Brandsma: 'Hoeveel koeien we melken? Hier kalven gemiddeld acht dieren per dag'

Verenigde Staten

recte rol. 'Sinds het ontstaan van grote koffieketens als Starbuck's Coffee zetten we de melk hoofdzakelijk af in kleine melk-cupjes voor de koffie. Die markt floreerde en Edaleen Dairy groeide mee.'

De groeiomstandigheden zijn in Lynden langzaam geslonken. 'Door de mestwetgeving en het verplicht opstellen van een boerderijplan is het nu veel moeilijker om te groeien', stelt Brandsma die verwijst naar de mestregel van maximaal twee melkkoeien per halve hectare. 'De laatste drie jaar bleven we gewoon stabiel in omvang.'

Melkklauwen spoelen

Naast het ouderlijk bedrijf met de zuivel-eenheid omvat Edaleen een groots opgezette productie-eenheid. Vier grote stallen op een rij en nog eens twee verderop bieden onderdak aan negen productiegroepen. Het exacte aantal koeien? 'Dat houd ik liever geheim', benadrukt Brandsma terwijl een brede glimlach op zijn gezicht

Edaleen Dairy, voorheen Ed & Aileen's Dairy, één van de weinige zelfzuivelbedrijven in de VS

de kwaliteit. 'Na elke melkbeurt maken we een verslag op.'

Ook praktisch heeft de zelfverwerking tot ijs en drinkmelk gevolgen voor het mana-

Met 285 hectare grond in eigendom en evenveel gehuurde oppervlakte is Edaleen Dairy net zelfvoorzienend in de mestafzet. Ook voor de ruwvoerproduc-

Amerikaans e minizuivelfabriek

Zelfzuivelaar Duane Brandsma: 'Of je verwerkt alle melk zelf, of je levert alles aan de coöperaties'

verschijnt. Als gevolg van de diverse strenge controles passen de Amerikaanse zelfzuivelaars goed op hun tellen. 'Om je een idee te geven: hier kalven gemiddeld acht koeien per dag.'

De enorm grootschalige opzet van dit commerciële melkveebedrijfschept ruimte voor 45 arbeiders, deels in het melkveebedrijf, deels in de zuiveltak. Elk van hen is belast met een eigen en specifieke taak. Zo nemen op de productie-eenheid telkens vier werknemers het melken op zich. In ploegdiensten wordt 24 uur per dag onophoudelijk doorgewerkt. 'We melken hier drie keer per dag. Dat betekent dus telkens zeven uur melken en één uur schoonmaken.' Het melksysteem met twee keer 36 koeien in een zij-aan-zij-opstelling werkt goed. 'Alles is geautomatiseerd en er is sprake van identificatie per koe', weet Brandsma als volleerd manager te vertellen. Omdat ze de melk zelf verwerken, stelt zijn bedrijf hoge eisen aan

Koeien per tweehonderd ingedeeld

gement. 'Om bijvoorbeeld de uiergezondheid te garanderen, spoelt het melksysteem de melkklauwen na elke melkbeurt.' Met de inbouw van dergelijke veiligheidsbuffers worden de hoogste kwaliteitseisen nagestreefd. 'Alle koeien die met antibiotica zijn behandeld, vormen een aparte groep in een afzonderlijke melkstal. Pas na een negatieve test op antibiotica in de melk kunnen die dieren weer in hun productiegroep terecht.'

Bakkerijafval

Op het bedrijf werkt een groepje vaste melkers. Daarnaast nemen twee medewerkers het insemineren van de koeien voor hun rekening. 'We proberen zo veel mogelijk te werken met kunstmatige inseminatie.' Brandsma leidde speciaal voor die taak een aantal mensen op. 'Op die manier hopen we op genetisch vlak sneller vooruit te gaan dan bij natuurlijke dekkingen. En dat werkt, merken we. Generatie na generatie is een stijging van de melkproductie zichtbaar.'

tie, half mais en half gras, is bovengenoemd areaal voldoende. 'De kuilmais is hier voor het behoud van extra structuur erg ruw gehakseld', verduidelijkt Brandsma bij een handvol stengelige maïsmaterie. De keuze voor extra structuraanbreng is gezien het ruime aandeel krachtvoersoorten niet onterecht. Een heuse waslijst met krachtvoercomponenten en andere bijproducten vervolledigen het melkveerantsoen. Droge bietenpulp, aardappelen, spelt, soja, gemalen maïskorrels, katoenzaadschroot en vele andere producten komen eraan te pas. Zelfs van een enorme bult met lichtbruine brij neemt de voersamensteller een forse hap met de bulldozer. 'Wat dat is?', vraagt Brandsma lachend. Enkele halve broden en vermorzelde donuts verklaren het aanzicht van de onsmakelijke hoop bakkerijresten. 'Weet je, de koeien zijn daar echt dol op.'

Annelies Debergh